
NR. 6

MÄRTS 1940

XII AASTAK.

TARTU II GÜMNAASIUMI,
TARTU II PROGÜMNAASIIUMI JA TARTU II REALKOOLI HÄÄLEKANDJA

Nr. 6.

30. märts 1940.

XII aastakäik.

Väljaandja: Tartu II Gümnaasium. Pea- ja vastutav toimetaja: K. Raud, abi A. Raielo. Tegevtoimetaja: L. Pullerits. Toimetuse liikmed: H.-L. Imelik, T. Kudeviita, L. Laursoo, V. Lepasson, A. Mägi, H. Parmson, V. Saral. Kunstiline nõuandja: J. Hirv. Talituse juhataja: V. Käpa. — „TTC“ ilmub 8 korda aastas igal õppekuul, välja arvatud augusti- ja septembrikuu. Tellimishind aastatellijaille 25 s. number, kuu- tellijaile 30 senti number.

S 6199

sf 4675

Õpilaspere XIII aastapäevaks!

Aasta järgneb aastale, kadudes minevikku. Iga üksteisele järgnev ajaüksus toob midagi uut meie ellu. Käesolev õppeaasta on andnud ja tahab veelgi anda mõndagi uut meie kooli ellu. Tuletagem näiteks meelde, et 14. nov. 1939 pühitses meie kool oma XX aastapäeva. Teravalt kerkis päevakorrale läinud sügisel uue koolimaja ehitamise küsimus, mis vajab kiiret lahendust. Jah, kiiret lahendust! Kõik oleks hea, kui tänapäeva suurprobleemid ei nõuaks ühiskonnalt nii suuri väimseid ja materiaalseid pingutusi. Pole vist millalgi maailm olnud niivõrd üleküllastatud vastuoludest ja raskesti lahendatavaist küsimusist kui käesoleval hetkel. Olgu! Teie päralt, armsad noored, on tulevik. See ütleb kõik. Jääge truuks oma tõekspidamistele ja süvendage tegevust omaalgatuse põhimõtteil!

Soovin Õpilaspere isetegevuse XIII aastapäeval kõigile õpilasile ühes Õpilaspere valitsusega töötahet ja tööroomu. Jätkuгу noortel üksmeelt, töö- ja tegevusiha, vaatamata kõigile pidurdavaile häireile ja tegureile, siis pääseme üle ka kõige raskemaist oludest eelseisvail päevil.

J. A d a m s o n,
direktor.

Õpilaspere esinduse juhatus: istuvad — H. Rästa, V. Lill, dir. J. Adamson, õpet. F. Laarens; seisavad — U. Merits, H. Kangro, L. Vene.

Õpilasperele.

Meilt oodatakse ühiskonda astumist vääriiliste individidena. Seda ootavad vanad ja keskealised, kes asetasiid esimesed „kivid kivi peale“, seda ootavad meilt nooremadki, kelle elu oli ostuhinnaks vabadusele. Nad teavad ju, et noorus jõuab, suudab, kui ta aga tahab. Ja meie — kas me tahame? — Meie pea me tahtma!

Arendagu Õpilaspere meie ühiskondlikkust edaspidigi!

*Virve Liik,
Õpilaspere vanem.*

*

Praegu, mil meie ümber keerlevad pöördtormid, peame tugevamini kui muidu kinnitama juured maakamarasse ja otsima jõudu üksteise lähedusest, et saada julgust ja usku iseendasse.

Nagu üksikud metsasalgalad moodustavad laialdase metsade-vöö, nii moodustab ka meie Õpilaspere väikese murdosa ühiskonnast. Et aga luua püsivat ja kindlat tervikut, selleks peab iga murdosa olema kõikumatu ja iseteadev.

Armas Õpilaspere, ole julge, kindel ja üksmeelne — nüüd ja alati!

*Linda Pullerits,
„TTG“ tegevtoimetaja.*

Öpilaspere valitsus: istuvad — L. Kallak, V. Liik, A. Unt, dir. J. Adamson; seisavad — H. Rästa, M. Kuldvere, A. Räisa, M. Antik.

Öpilaspere organite tegevusest 1939./40. õ.-a.

Käesoleval õppeaastal tegutseb meie kooli Öpilaspere oma alaorganitega 13. aastat. Ei saa ütelda, et see erakordne tegevusaasta number oleks mõjutanud Öpilaspere tööd õnnetuse või õnne suunas, kuigi aasta ise väljaspool Öpilaspere on sündmusterohke ja mõnel määral häirinud ka õpilasi. Töö Öpilasperes on käinud tavalisi traditsioonilisi radu, põikamata kõrvale varemalt püstitatud tähistest, haarates truult ka neid sündmusi, mis on leidnud aset meie kooli elus. Olgu allpool esitatud lühike ülevaade Öpilaspere ja ta organite tegevusest 1939./40. õ.-aastal.

Öpilaspere esinduse ja valitsuse tegevus.

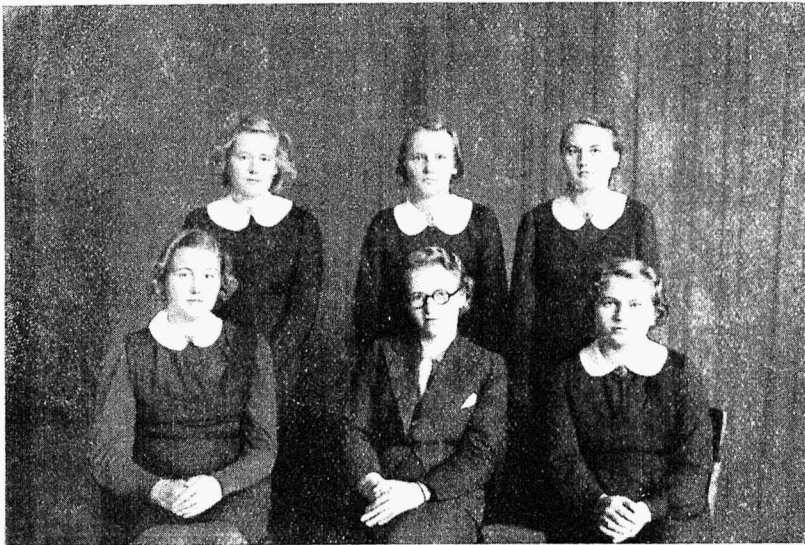
Öpilaspere esindusse kuuluvad klasside poolt valitudena: gümn. III kl. — V. Liik, A. Unt; g. II kl. — L. Vene, L. Rägo; g. I kl. — H. Rästa, H. Kangro; prog. V kl.

— U. Merits, A. Pedius; prog. IV kl. — E. Ots, E. Rästa; prog. III kl.: E. Krass, K. Juhani; prog. II kl. — E. Tähiste, T. Liik; prog. I kl. — L. Tamm, E. Ein; rk. IIIb kl. — L. Lilleorg, A. Piir; rk. IIIa kl. — I. Pill, V. Siider; rk. IIB kl. — H. Kroon, L. Aruella; rk. IIA kl. — L. Ostra, H. Mõtus; rk. IB kl. — A. Tamtik, E. Vainik; rk. IA kl. E. Todi, M.-L. Üts.

Öpilaspere esindus algas oma tegevust avakoosolekuga 12. sept. 1939. a. Sel koosolekul valiti Öpilaspere juhatus, millesse kuuluvad järgm. õpilased: juhataja — V. Lill (g. III kl.), tema abi — H. Rästa (gümn. I kl.), kirjatoimetaja — L. Vene (gümn. II kl.), tema abid — H. Kangro (gümn. I kl.) ja U. Merits (prog. V kl.).

Järgneval koosolekul püstitati Öpilaspere vanema kandidaadid: V. Liik (gümn. III kl.), M. Antik (gümn. III kl.), H. Rästa (gümn. I kl.), A. Unt (gümn. III kl.) ja L. Kallak (gümn. III kl.).

Humanitaarringi juhatus: istuvad — L. Alari, õpet. E. Toomse, L. Kallak; seisavad — V. Lepasson, M. Kuldvere, L. Pullerits.

Seejärele toimusid Õpilaspere vanema valimised, kus 329 häälega valiti Õpilaspere vanemaks Virve Liik.

Valitud Õpilaspere vanem V. Liik moodustas uue Õpilaspere valitsuse, mis kinnitati Õpilaspere esinduse koosolekul järgmises koosseisus: Õpilaspere vanema abi — A. Unt (gümn. III kl.), haridusjuht — L. Kallak (gümn. III kl.), korravalvur — A. Räisa (gümn. III kl.), ringide-juht M. Antik (gümn. III kl.), laekur M. Kuldvere (gümn. II kl.) ja valitsuse sekretär — H. Rästa (gümn. I kl.).

Õpetajaist on Õpilaspere hooldajaks hr. F. Laarens.

Rakendunud niiviisi tegevusse, on Õpilaspere esindus ja valitsus õppeaasta kestel olnud pidevalt oma ülesandeid lahendamas ja täitmas nii Õpilaspere kui ka kooli huvides, eriti säärase ürituste puhul, nagu olid E. V. Presidendi vastuvõtt Tartus, kooli XX aastapäev ühes kooli näitusega, jõuluõhtu, Eesti Vabariigi aastapäev, igasugused aktused koolis, abiturientide pidu, nagu on käesolev Õpilaspere aastapäev jms.

Humanitaarringi tegevus.

Humanitaarringi tegevus käesoleval õ.-aastal algas avakoosolekuga 12. okt. 1939, kus moodustati juhatus järgmises koosseisus: juhataja — L. Alari (gümn. III kl.), tema abi — L. Kallak (gümn. III kl.), kirjatoimetaja V. Lepasson (gümn. III kl.), laekur — L. Pullerits (gümn. III kl.), ametita juhatuseliige M. Kuldvere (gümn. II kl.). — Ringi õpetajaks-hooldajaks on pr. E. Toomse. — Peamisteks punktideks tegevuskavasse võeti referaat- ja huviohtud.

3. nov. 1939 peeti koos TIG Humanitaarringiga referaatõhtu, kus esines ettekandega TIG õpilane I. Rebane teemal „Tänapäeva noorsoo ideoloogia“, kellele oponentideks TIIG õpilane L. Kallak.

17. nov. (1939) koosolekul arutati pikemalt küsimust, milliseid raamatuid osta ringi raamatukogule.

Suurima üritusena toimus 1. XII 1939 Tartu keskkoolide ja gümn. humanitaarringide koostegemisel meie kooli ruumides kirjanduslik kohus F. Dostojevski romaani „Roim ja karistus“ peategelase Ro-

Kunstiringi juhatus: istuvad — õpet. J. Hirv, V. Ploom, õpet. P. Konsap; seisavad — L. Kallak, V. Lepasson, H. Raidal, H.-L. Imelik.

dion Raskolnikovi üle. Kuulajaskond oli rohkearvuline. Kohtu eesistujaks oli prok. hr. A. Paal, süüdistajaks E. Kremer (HTG) ja M. Annus (KK), kaitsjaks M. Kuldvere (TIIG) ja I. Rebane (TIG).

14. XII 1939. a. oli järjekordne referaatkoosolek, kus gümn. II kl. õpilane L. Kallak refereeris teemal „Huxley' vaateid inimesele ja kultuurile romaanis „Nood koltunud lehed““. Oponeeris gümn. II kl. õpilane L. Lausing. Vaidlused kujunesid väga elavaks.

26. veebr. 1940 toimus TIG Humanitaaringi algatusel ühes TIIG H.-ringiga referaat-vaidlusõhtu, kus refereeris TIG õpil. I. Rebane teemal „Haritlane ja füüsiline töö“. Selgi õhtul oli vaidlustest osavõtt väga elav.

Aasta vältel on Humanitaarring täiendanud ringi raamatukogu, mille kasutamine on õige elav.

Kunstiringi tegevus.

Kunstiringi avakoosolek peeti 19. okt. 1939. Sellel koosolekul valiti juhatus, kuhu kuuluvad juhatajana H. Ploom (gümn. III kl.), juhataja abina V. Lepasson (gümn.

III kl.), kirjatoimetajana L. Kallak (gümn. III kl.), laekurina H. Raidal (gümn. III kl.), H.-L. Imelik (prog. IV kl.), õpetajate-hooldajatena J. Hirv ja P. Konsap. Avakoosolekul otsustati tegevuskavasse võtta joonistustunnid, loengute- ja ettekannete-õhtud mitmesuguste kunstivooludega tutvustamiseks, mälestus- ja teeõhtud.

Suurimaks ringi ürituseks on olnud helilooja A. Lätte 80. sünnipäeva puhul korraldatud juubilari helitööde õhtu, millest külalisena osa võttis ka austatav ise. Peale kontsertosa oli õhtu kavas veel referaat A. Lätte elust ja tegevusest gümn. III kl. õpilase A. Vanatalu poolt.

Kunstiring esines kooli näitusel mõningate väljapanekutega. On korraldatud samuti joonistamistunde õpet. J. Hirve juhatusel.

Spordiringi tegevus.

Käesoleval õppeaastal algas Spordiring oma tegevust avakoosolekuga 5. okt. 1939. Avakoosolekut sisustas õpetaja M. Usin referaadiga teemal „Kehalise kasvatuse ajaloo“.

Spordiringi juhatus: istuvad — H. Zeisig, õpet. L. Haamer, A. Raud; seisavad — A. Bruus, L. Lemming, R. Norman; puudub õpet. M. Usin.

Samal koosolekul valitud Spordiringi juhatus kujunes oma koosseisult järgmiseks: juhataja — H. Zeisig (gümn. III kl.), tema abi — A. Raud (gümn. II kl.), laekur — A. Bruus (g. I kl.), kirjatoimetaja — L. Lemming (g. I kl.), tema abi — R. Norman (prog. V kl.). — Õpetajaiks-hooldajaks on pr. L. Haamer ja prl. M. Usin.

Spordiringi tegevuskavas on ära jaotatud aasta peale spordimärgi treeningtunnid (võimlemine, suusatamine, matk, ujumine, kergejõustik), samuti treeningtunnid rahvaste- ja võrkpallis. Viimased toimuvad vil. prl. Miitra juhatusel.

9. det. olid esimesed klassidevahelised võrkpallivõistlused, kus finaali pääsesid TIIR IIIa kl. ja TIIG III kl. Kuid niipea kui lõpevad treeningtunnid võrkpallis, korraldatakse uuesti võistlused, et siis võrrelda tulemusi eelmise võistlusega.

28. jaan. korraldas Spordiring suuskadel väljasõidu Elva, millest osavõtt ilusa ilma tõttu oli võrdlemisi suur.

Veebr. algul toimusid noorematele klassidele rahvastepalli-võistlused.

Ühtlasi on ring aktiivselt osa võtnud

Tartu keskkoolide ja gümnaasiumide Spordiringi Esindusühingu poolt korraldatavaist üritusist, nagu viimase korraldusel toimunud käsipalli kohtunike kursusist ja suusatamiskursusist.

Kevadperioodil on ette nähtud veel mitmesugused võistlused. Lähimas tulevikus seisavad ees klassidevahelised võrkpallivõistlused, samuti aprillikuus võistlused teiste tütarlastekoolidega võrkpallis.

Õpilaspere ajakiri „TTG“.

Ajakirja toimetusse ja talitusse kuuluvad õpetajaist: vastutava ja peatoimetajana — K. Raud, tema abina — A. Raielo, talituse juhina ja majandusala hooldajana — V. Käpa, kunstilise nõuandjana — J. Hirv; õpilastest: tegevtoimetajana, juhtkirjade ja artiklite toimetajana L. Pullerits (gümn. III kl.), ilukirjanduse-, veste- ja memuaaride-osa toimetajana gümn. klassides — A. Mägi (gümn. II kl.), illustratsioonide-osa toimetajana vanemais klassides V. Lepasson (gümn. III kl.), koolitea-

„TTG” toimetajad ja talitajad: istuvad — H.-L. Imelik, õpet. A. Raielo, õpet. K. Raud, L. Pullerits, õpet. J. Hirv; seisavad — T. Kudeviita, L. Laursoo, V. Saral, A. Mägi, H. Parmson, V. Lepason; puudub õpet. V. Käpa.

de toimetajatena — H. Parmson (gümnn. I kl.) ja L. Laursoo (reaalk. IIIa kl.), ilukirjanduse-osa toimetajana prog. klassides — T. Kudeviita (reaalk. IIIb kl.), ilukirjanduse-osa toimetajana reaalkooli klassides — V. Saral (reaalk. IIB kl.), illustatsioonide-osa toimetajana nooremis klassides — H.-L. Imelik.

Käesoleval aastal on ette nähtud ajakirja 8 numbrilise imumise. Kaksiknumber (1/2, oktoober-november) ilmus 12. nov. 1939, mis oli ühtlasi pühendatud ka kooli XX aastapäevale. Nr. 3 (suurendatud kujul) ilmus jõuluks. Pidurdavate takistuste tõttu („külmapäevade” näol) tuli nr. 4/5 jälle välja anda kaksiknumbrina E. V. aastapäevaks. Käesolev number 6 on mõeldud Õpilaspere aastapäeva numbrina, järgnev number 7 progümnaasiumi ja reaalkooli abiturientide erinumbrina ja

viimane 8 — gümnaasiumi abiturientide erinumbrina.

1939. ja 1940. a. vahetusel korraldas „TTG” lühijuttude-võistluse, mis lõppes pisut tõhusamate tulemustega kui möödunud õppeaastal.

„TTG” ilmub eelmise aasta formaadis ja suuruses; ka sisu ja ilustustes pole olnud olulisi erinevusi. Ajakirja trükitakse à 400 eks. üksiknumber, millise arvu hulka kuuluvad ka tagavarad numbrid, hinnata antavad ja laialisaadetavad numbrid. Trükikulude ja paberi hinna tõusu tõttu tuli tellimisraha tõsta 5 sendi võrra numbrilt. Ometi ei tasu tellimisrahad ajakirja väljaandmise kulud, nii et defitsiidi katteks tuleb hankida lisasummasid koolilt, Lastevan.-komiteelt, Vil.-kogult ja kuulutuste näol. Kaastööd on saadud nii vanemait kui nooremait klassidelt, kuid ka vilistlastelt.

A. H. Tammsaare t.

A. H. Tammsaare on surnud. A. H. Tammsaarelt ei ole enam võimalik oodata ühtki uut teost. Need mõtted masendasid alles hiljuti kõikide tundeid ja masendasid üha edaspidigi.

Ammu see oli, kui käesoleva ajakirja veergudelgi muheles vanameistri südamlilik intervjuu; ammu see oli, kui õhinal lugesime ajalehist eelteadet A. H. Tammsaare uue romaani ilmumisest! Missuguse erilise õhinaga asusime seda lugema! Mis ta küll siin ütleb, mis ta sellesse imelikku päälkirja on kätkenud?

Isiklikult pole ma ühegi teise eesti kirjaniku töid nii uudishimukalt avanud ja lugemise eel nii suurt ootusärevust tundnud kui A. H. Tammsaare omade puhul. Isegi tema puuduseks peetud rohkesõnalisus pole mind häirinud, sest selle taga on seisnud päälle kujutaja sügav ja südamest kaasa elav mõtleja. A. H. Tammsaare ei vaatle küsimusi ainult isiklikust või ühest seisukohast, vaid suhtub neisse eemalolija kõike arusaava ja kõike mõistva pilguga. Ta valgustab elunähtusi ühelt ja teiselt poolt, kahtleb ise, kaalub, ironiseeribki ja jätab lõppeks probleemid lahtiseks: tehku igauks ise järeldus. Nii ei saagi tekkida absoluutset seisukohta ta teoste mõistmises. Igauks saab A. H. Tammsaare teoseist isemoodi tõekspidamisi ja arusaamisi. Ka „Põrgupõhja uus vanapagan“ on oma probleemide külluses nii esitatud, et igas lugejas on tekkinud isesuguseid küsimusi, mida ta on püüdnud lahendada oma mõtteviisi kohaselt. Ometi pole selle teose mõistmises, vähemalt mis puutub avalikesse sõnavõttesse, kuigi palju edasi jõutud. Tahtmatult kerkib kujutluse A. H. Tammsaare oma muhelevate silmadega ja ironiliselt mänglevate suunurkadega, sõnudes: „Uurige ja mõtelge ise!“ Uurida jääb aga palju, ja mitte ainult tema viimse teose puhul.

A. H. Tammsaaret on võrreldud küll A. Kiviga, J. Ahoaga, K. Hamsuniga, küll F. Dostojevskiaga. Ent oma teoste mitmekülgse, kogu kaasaegset elu haarava ja tühjendava käsittluse ja probleemide roh-

kuse tõttu tuletab ta paratamatult meelde ka W. Shakespeare'i, kelle teosed on andnud rohkem uurimismaterjali tänapäevani. Nagu Shakespeare'i nii ka A. H. Tammsaaret hindab kindlasti iga uus ajastu, uus mõttevool isesuguselt, otsib ja leiab temast uusi ja taas uusi väärtusi. A. H. Tammsaare teosed jäävad alati elavaks, kaasakiskuvaks ja mõtteid äratavaks.

Meie avalikkude raamatukogude andmeil on A. H. Tammsaare kõige populaarsem eesti kirjanik, keda ühtlase innuga loeb niihästi haritud kui ka harimatu lugejaskond. Tema „Tõde ja õigust“ on trükitud rohkem kui ühtki teist meie kirjandusteost päälle „Kalevipoja“. See näitab, et A. H. Tammsaare teoste levik on ka isiklikes raamatukogudes suurem kui teiste autorite oma. Kuid imelik küll, A. H. Tammsaare oli inimesena vähe tuntud, isegi vähem nähtud kui ükski teine meie vanema põlve kirjanikest. A. H. Tammsaare ei liikunud seltskonnas, ei võtnud osa isegi tema auks korraldatud pidustusist. Ta kadus meelsasti rahva hulka, eelistas jääda tundmatuks.

Ometi on A. H. Tammsaare elust osa võtnud kogu südamega, mitte erakuna elanud, nagu taotsetakse väita. Ta sügav elutundmine ja intensiivne kaasaelamine ajale ja inimestele, mis avaldub igas ta teoses, ei luba erakumõistega ta nime üldse ühendada. A. H. Tammsaare oli inimesena küll tagasihoidlik, mitte aktiivne teoinimene, vaid vaatleja, mõtleja, juurdleja. Mida vähem ta aga ise oli otseselt kaasmängijaks, seda igakülgsemalt võis ta jälgida teisi. Võib-olla on seega selektatav ühelt poolt ta silmade pehmus ja teiselt poolt alatine ironiliselt mänglev muiegi ta suu ümber. Ta nagu nägi kõiki läbi ja sai kõigest aru. Selles ongi ta suur.

Lohutamatuks jääb mõte, et nii ergas looming kõigile ootamatult katkes. Kindlasti oleks A. H. Tammsaarel olnud meile veel palju ütelda.

Magda Teder.

Anton Hansen-Tammsaare
30. I 1878 — 1. III 1940.

Sinu silmades tuld . . .

*Sinu silmades tuld mina vilkumas näen.
Sa luba, et neisse kord vaadata saan,
siis uljaks neist muutub mu veri.
Ma tunnen, kuis mängleb mus kujutluslõõm,
ei lakata taha mu tujude sõõm,
nähes silme su hõbeteri.*

*Kuid ehkki ma köen su silmade lees,
olles hõaratud võlust, otsin ometi teed,
mis irrutaks sinust minu.
Silm eksleb mul ringi, et näha, kus uks,
ma kohmetult piidlen, hinges ahastus: miks?
miks pean loobuma sinust?*

*Ma tean, mind rabaks järsk äikeselöök,
kui vallanduks ohjeldud kirglik su sõõst,
siis sinagi oleksid siiras.
Siis erkude tuikeid, oi küdevat tuld! —
Su veri on mässav, su veri on hull! —
Lõõsk mõlemaid meid siis piiraks.*

*Eks nüi? Kuid su pruunsilme siidlev metall
ei sula mu kannatusleekide all —
neist silmist vaid mälestus meelis.
Üks sõõm vaid neist silmist, mille salaja joon,
päev-päevalt mind elustab, õnne mus loob. —
Ons patt see või tegu õilis?!*

A. M.

Selma Lagerlöf f.

(20. XI 1850—17. III 1940)

Maailmakuulsuse omandanud rootsi naiskirjanik, Nobeli 1909. a. laureaat, dr. phil. h. c. Selma Lagerlöf lahkus maisest elust 82. eluaastas 17. märtsil. Põlvnenud auväärsest perekonnast Wärmlandi Marbacka mõisast, valmistas ta ennast ette Stokholmi seminaris õpetajakutsele, olleski algkooliõpetajaks hulga aastaid. Hoobilt omandas S. Lagerlöf tunnustatud kirjaniku nime esikteosega „Gösta Berlingi saaga“ (1890). Oma teoste erakordse menu tõttu võis ta vabaneda õpetajakohast ja pühenduda täielikult kirjanduslikule loomingule. Kui ta sai Nobeli auhinna, ostis ta tagasi endale vana perekonnamõisa Marbacka, kus peamiselt veetiski oma vanapõlv-aastad. S. Lagerlöf oli haruldaselt viljakas kirjanik, kusjuures hulk ta teoseid on väga kõrge väärtusega ja tõlgitud kõigisse kultuurkeeltesse, rohkel määral ka eesti keelde. Olgu nimetatud siin mõned S. Lagerlöfi paremaid teoseid (peale Gösta Berlingi saaga): „Jeruusalemm“ (2 köites), „Kuningannad Gungahällas“, „Legendid Kristusest“, „Nils Hol-

gersoni imelik teekond läbi Rootsi“, Lövenskjöldi triloogia („Kindrali sörmus“, „Charlotte Lövenskjöld“, „Tüdruk Dalarnast“), „Naasmine Wärmlandi“ jt. — Selma Lagerlöf fantaasiaküllase uusromantilise jutustajana on kõige muu kõrval haruldaselt hea maaelu psühholoog ja tuline rahuaate ja inimsuse eest võitleja.

Sügisöö.

*Sügisöö. Vilistab tuul ja ulub, öö ümber nii sume.
Piki vaevalist teed liigub kogu, küürus ja tume.
Ägajalt seisatub, jälgides looduse metsikut mängu,
tõstab siis jälle väsinud jala, poos kooldunud längu.*

*Torm. Rebib tuul puudelt viimaseid koltunud lehti,
pillab neid porri — neid edasi kanda pole ju mahti.
Mänd, nii vana, ägab rajuhoo metsiku puhangu tõttu,
praksudes ohtlikult — tunneb vist eluea lõppu.*

*Õdu! — Õui jõuaks veel läbi möllu ja maru minna!
Läbi tujuka tormi hing igatseb üksi vaid sinna.
Sügisöö. Vilistab tuul ja ulub, öö ümber nii sume.
Säästab kas torm selle liikuva kogu, kes nii üksik ja tume?*

Mai.

Purunenud unelm.

I.

On kevad. Rõõmsalt ja muretult särab päike üle vasttärrganud roheluse ja suudleb soojalt küntud mullapinda ja kirevaid lilli.

K. algkooli saali olid toolid kokku toodud ja ilusasti ridadeks seatud. Nurkades seisid kased ja riigimeeste pildid seintel olid ümbritsetud roheliste vanikutega. Ega täna tunde peetudki. Oli 29. mai, igatsetud ja ühtlasi kardetud koolitöö lõupäev.

Annele näis, et koolisõbrad täna olid teissugused kui muidu. Häältes, mis tahtsid olla rõõmsad ja muretud, kuuldus peidetud ärevust nagu millegi suure ootel, mille kohta ei tea, kas see on hea või halb. Vahetevahel avanes õpetajatetoa uks ja kõigi silmad pöördusid sinnapoole. Kuid õpetajad kõndisid läbinähtamatu näoilmelega ja laste pinevus ei kahane nud põrmugi. Õieti oli see ärevus hakanud tekkima juba kuu aega tagasi, kui tehti algust lõpptestidega, jõudis elevuspunkti kooli kevadpeoga ja viimasel nädalal üha tihenes, kuigi õpilasi enam palju ei küsitud ja koolipäevi veedeti jalutuskäikudega. Nüüd rippus see näriv ärevus saali laes ja seintel, ronis ühes kaskede lõhnaga tooliridade vahele, vahtis riigimeeste nägudelt alla, puuris ajudes ja torkis südameis. Anne tundis, et tema ja kõik teised lobisevad sunnilt, vastavad üks-

teisele hajameelselt ja et keegi ei naera südamest.

Päevakangelaseks oli väike Salme, kes oli käinud õpetajatetoas ja oma silmaga näinud laual terve rea valmiskirjutatud tunnistusi. Ta teadis peaaegu igaühele seletada, mitu head ja rahuldavat kellelgi olnud. Kui tal aga andmeid uuesti tuli korrata, ei mäletanud ta enam, mida kellelegi alguses oli ütelnud, jäi hätta ja puhkes lõppeks nutma. Pole ju tee kuulsusest põrmuni paraku kuigi pikk! Pisut paremas seisukorras oli viienda klassi õpilane Aksel, aedniku poeg, kes varahommikul oli läbi uurinud õpetajatetoa pühkmed ja sealt leidnud kortsutatud paberi, millel olid kuuenda klassi õpilaste hinded maateaduses ja ajalooos. See dokument tõstis Aksele jalamaid üldise tähelepanu keskusse. Ikka ja jälle tuli korrata ja seletada, kuidas ja kust ta paberi leidnud.

See kõik suurendas veelgi ärevust, ja kui viimaks kõlas kell aktuse alguseks, siis tundus Annele, nagu oleks kondise käega helistatud üheksakümne kuue õvilase pinguli veetud närvilõngadel. Ilmus korrapidaja-õpetaja, nagu naerul, ja seadis õpilased rühmadesse lauluhääle järgi. Mida küll naerab täna too muidu nii tõsine mees!? Seal avanes uuesti õpetajatetoa uks ja hanereas, juhataja eesotsas, ilmusid õpetajad saali,

võttes seejärel laua taha istet. Juhataja kõhatas oma näole selle ilme, mille pärast teda ligidal ja kaugel peeti „va ladnaks mehiks“, ja seadis prillid ebatavaliselt otse ninale.

„Nüüd... nüüd...“ sosistas keegi Annekese südamenurgas ja äkki — oh imet! — hetkel, kus hädaohuga silm silma vastu tuli seista, kadus Anne ärevus ja kogu kehasse valgus külm karastav rahu. Selline rahu on sõduril, kes lahingusse peab minema ja kel pole muud valikut, või kodujänesel lõvilõugade vahel. Anne mõistis nüüd ka neid, kes „Titaniku“ pardal laeva vajudes laulsid koraali. On selline rahu sangari või argpüksi tunnusmärk, polnud Annel aega juurelda, sest juhataja algas kõnet.

See oli ilus ja hoogus kõne kevadest, inimelust ja võib-olla veel millestki, mida Anne ei kuulnud, sest ta märkas, et Ernal ta kõrval värisesid jalad, seal edasi Arnoldil oli märg hall kae silmadel ja pealishuul tuksles ja lõdises — Arnoldil, kes oli kooli esinäitleja, tragi ja tormakas poiss läbi ja läbi. Kuid näe, Eerikal julge naeratus näol, ei näi tema kartvat.

Anne tähelepanekud katkestas lauluõpetaja, kes heliklahvist välja hammustas paraja hääle ja lähemale toolile hüpatas energiliselt takti hakkas lööma. Selle mehe nägu oli kui peegel: säras, kui laul hästi läks, pildus välke, kui lauldi halvasti. Mõlemal juhul oli ta aga laulu lõpuks üleni higine.

Täna oli helidel hoogu. Laulu „Las kasvame“ muidu nii loiid viis

Aino Vaher,
„Purunenud unelma“ autor.

kõlas mitmekümnest ärevast kõrist tõsise võitlushümnina. Laulu lõppedes võisid lapsed istuda ja juhataja võttis uuesti sõna. Siin oli juttu isamaast, vanemaist, mingist võlast, tulevikukohustustest ja muust. Sõnade edenedes muutus ka kõneleja hääle üha hoogsamaks. Anne pidi tahtmatult tunnistama, et sellist kõnelejat, nagu on nende juhataja, ei ole igal koolil. Ja laulud ei kõla kuski teises koolis paremini. Annes tõusis soe tunne ja lugupidamine oma kooli vastu.

Oma kool — paraku viimast päeva!.. Ja nukruselaine vajus läbi meelte. Ei kunagi saa enam oma inimesena tulla neisse ruumesse, kus iga toanurk, iga lauavahe on tulvil täis mälestusi. Siin nurgas mängiti suurel vahetunnil omatehtud näidendit, kuigi see oli lühike; selle akna all kirjutati maateaduse tunni eel sõrmeküün-

tele veidraid võõraid kohanime-
sid; tolle uksenurga vastu löi Anne
veel hiljuti varba veriseks; aga
sinna, näe, sinna seinä äärde jäi
ta aralt seisma, kui ta kuue aasta
eest ema saatel esimest korda
kooli tuli, seljas tuliuus kleidike,
käes imepisike kohver aabitsa,
sarvsaia ja kahe õunaga, südame-
keses aga suur hirm tundmatu
ees. Ja täna — lõpp kõigele! Anne
oleks tahtnud nii meelsasti veel
kord otsast alata...

Äkki kokkus Anne oma mõtis-
kelus, sest hüüti tema nime. Esi-
mesena kuuendast klassist! Ja tema
nimi ei alanud kaugeltki A-ga.
Mida peab see tähendama? Kuid
juba ulatab õpetaja, eriliselt lahke
ilme näol, tunnistuse: „Olete
meie parim lõpetaja tänavu, soo-
vin õnne! Tehke ka tulevikus au
oma vanale koolile!“ Ja sõbrali-
kult noogutavad Annele teisedki
õpetajad, suruvad tal kätt. Pool-
uimaselt sammub Anne tagasi
oma kohale. Ta silmade ees vir-
vendavad pitsatid, allkirjad ja
„väga head“; segamini ilusate
trükitähtedega ka tema nimi „An-
ne Kaldvee“ kolmes kohas. Anne
ei julge kaasõpilaste silmisse vaa-
data, kartes seal näha kadedust.
Ja seda viimast on kindlasti mitte
ükski nägudes, vaid samuti pea-
aegu kõigi südameis. Eks ole ime
ka! Tema, vaeseim tütarlaps klas-
sis, oli olnud alati parimaks õpila-
seks, omades nüüd, lõpupäeval,
ühtlasi parimat ja enneolematut
tunnistust kogu koolis. Kuid sü-
dames peksab kui vasaraga ja
tornikella helinana kumiseb ja
kohiseb kõrvus vanemate lubadus:

„Kui tood tunnistusel kõik „väga
head“, paneme su keskkooli!“
See kuulutas suurt pööripäeva
elus, maailm, täis päikesepaistet,
tundus olevat ees lahti, suur ja
magus lootuste ning igatsuste
torm mässas hinges. Oli täidumas
suur ja ilus unelm, — unelm, mille
tõekssaamisest oli väike tütarlaps
unistanud aastaid, sammudes kül-
mil talvapäevil läbi sügava lume
kooli. Oli koolis hoolega õppinud
ja suvevaheajul vanemaid koduses
töös aidanud, oli teinud kõik, et
tasuda vanemaile natukegi nende
vaevast, et tasandada endale tule-
viku elutee okkalist rada ja —
kõige rohkem — et avaneks või-
malus osa saada kõigest ilusast ja
väärtuslikust elus. See oli ta unelm.

II.

Gümnaasiumi suur ja nägus
hoone on täna täis igasugust rah-
vast. On võistluseksamite päevad.
Kuuekümneme vabale kohale kan-
dideerivad ligi kolmsada noorukit.
Ainult ühele viie hulgast võib
naeratada õnn — olla vastuvõetu.
Koridorides voogab inimesi. Siin
on rikaste kodanike tütrekesi pilt-
ilusaks maalitud emade kõrval, on
ametnike, talurite, tööinimeste ja
teenijate lapsi, on pikki ja lühikesi,
sirgeid ja jäserikke, julgeid linna-
lapsi ja tagasihoidlikke maalapsi.
Täna langeb otsus. Veel üksainus
eksam — eesti keeles — ja lapsed
pääsevad jälle igaüks oma koju —
kes võitjana, kes pettunud kaota-
jana, hüljatustunne rinnas.

Annel ei ole vanemaid kaasas.
Ta on ise enda eest väljas. Ta
vanemad on oma vähese, kuid

siiski küllalt tülika põllutööga koormatud. Anne sõitis üksi linna. Lahked inimesed juhatasid ta koolimajja ja kümme minutit hiljem seisis Anne ukse taga, millel ilutses väike sildike: „Direktori kabinet”. Seal istus lüheljas soonilise kaelaga ja külmade silmadega härra. Anne teretas viisakalt ja küsis, kas direktor varsti tuleb. Härra vaatas Annele järsku otsa ja ütles, et direktor ongi juba siin. Ringi vaadates ei näinud Anne aga kedagi. Jäi nõutult seisma. Härra naeratas ja küsis, missugune pidavat Anne arvates üks keskkooli direktor olema. Kui Anne vastas, et ta seda veel eluilmas pole näinud, siis naeratas härra jälle ja küsis toolilt üles tõustes ja Anne ette asetudes:

„Kas mina võiksin teie arvates olla keskkooli direktor?”

Anne, märganud tehtud viga, punastus juuste juurteni ja pidi nutma puhkema. Kuid direktor ise ruttas lohutama, üteldes, et välimus olevat elus tihti petlik, ja päris, mis väikesel preilil direktorile ütelda on. Kui Anne soovi ette kandis ja oma käega kirjutatud palvekirja ja dokumendid lauale pani, paitas direktorihärra tal pead ja lubas ta ilmtingimata vastu võtta, kui Anne võistluseksamid sooritab niisama edukalt kui äsjase esinemise. Direktor võttis Anne käe alt kinni ja viis suurde eksamisaali, kus ta Annet õpetajaile tutvustas ja seletas, kuidas ta selle väikese tragi daamiga päris iseäralikul viisil tuttavaks saanud.

Eksamid möödusid kiiresti ja

edukalt. Annel oli mänguasjaks vastata sajale küsimusele loodusloos. Ka matemaatikatöö läks päris kenasti. Eesti keeles tuli vastata suuliselt. Külma rahu, mis Annele alati otsustavail hetkil abiks tuli, võimaldas tal eesti keele eksamilgi vastata kõigile küsimustele viivitamata ja veatult.

Kui siis eksamite lõppedes ette loeti vastuvõetute nimed, oli Anne Kaldvee nimestikus esimene. Anne oli sellest päevast alates T. linna II reaalkooli õpilane.

III.

Tööd rühmates ja unistusi heietades oli möödunud suvi. Käes oli 26. august.

Lahkumine kodunt! Ometi suvatseb Anne seda. Kuidas ta oma kirjandeis oli töötanud, et kunagi ei lahku ta kodunt, ja nüüd — nüüd läheb ta ikkagi laia tundmata maailma, võõraste inimeste keskele, jättes maha kodu, mis talle nii armas, jättes maha koha, kus ta kasvanud, mis ta elu ilusamate mälestustega seotud, esimeste murede ja valude asukoha, jättes maha inimesed, kes talle nii väga armsad ja lähedased. On imelik, et alles nüüd, mil ta peab neist lahkuma, seda tunneb.

Igaveseks jäi Annele meelde see öö, mil ta lahkus kodunt. Tumma uduloori mähkunult seisis nurmel viljarõugud, mis ta ise paar päeva tagasi oli valmistanud. Tasa sahisid kodukased, nagu tahaksid viimseid tervitusi talle saata. Toa aknast vilkus armas lambituli, mille valgusel Anne kuus aastat igal õhtul oli õppinud. Ja sinna

halli ja lihtsasse tuppja jäi magama ta väike kümneaastane õde, kelle õlgadele jäi nüüd ka Anne töökoorem. Lebas rahulikult ja armsalt, krobeline pruun käeke kõveras põse all. See kõik oli nii ilus ja kurb, et Anne tundis end süüdlasena oma kodu ees. Puude sahinas kuuldus nagu nukker etteheitlik küsimus: „Kas tõesti pole meie, kodu ja su vanemad sulle armsad? Kas võid külmalt katki kiskuda need sügavale hinge kasvunud sidemed ja hoolimatult selg pöörata ja minna?“ Jah, nad kõik arvasid, et Anne lahkus rõõmuga. Ei! Anne süda oli kõige valusamat valu täis. Kui ta vaatas ema nukraste palgesse ja niiskeisse silmisse, oli väga valus.

Kui ema linnast lahkudes lausus „ela hästi“, tundis Anne, et jälle oli valus. Südamesse lõikas see

jumalagajätt. Neis kahes sõnas peegeldus kogu ema valu, kajas tuis vana emasüdame armastus ja hellus. Kui hoovivärv vankri järel sulgus, jooksis Anne üles tuppja, mis pidi nüüd olema ta uueks koduks. Ja kui ta siis aknast nägi, kuidas hobune tasa ja aeglaselt üle silla sõitis, kui ta nägi ema veidi kühmus kuju, mida rõhus murening vaevakoorem, — koorem mida tema, Anne, oma koolitulekuga veelgi oli suurendanud, siis hakkas see kõik teda nii rängasti rõhuma, et ta viskus nuttes aknale ja vahtis niikaua emale järele, kuni vanker ühes emaga kadus tänavanurga taha. Seega oli viimne side endise eluga ja koduga katki lõigatud.

(Järgneb.)

Aino Vaher.

(„TTC“ lühijuttude-võistlusel II auhinna vääriliseks tunnustatud töö, märgusõnaga „Lootus“.)

Kaks muusika-juubilari.

Üks nendest on oma 75. eluaastat ületanud *Aino Tamme*, teine — 50-aastaseks saanud *Cyrillus Kreek*, kes mõlemad omavad suuri teeneid meie muusikaelus.

Pärit Tarvastust Kitsi talust muusikahuvilisest perekonnast, lõpetas *Aino Tamme* Viljandis Lilli Suburgi tütarlastekooli ja läks Peterburisse muusikakooli, kust pärast kolmeaastast õpingut siirdus ennast täiendama laulu alal Berliini, Itaaliasse, Pariisi. Tõusnud kuulsate laulupedaagoogide juhatusel oma tippvormi, algas *A. Tamme* esinemiste-rida L.-Euroopas nii kontsertidel kui ka oratooriumes. Tähtsaim kõigist saavutustest oli esinemine Pariisi maailmanäituse m. „rahvuste-peol“ a. 1900,

kus *A. T.* esitas rahvusvahelisele eliitpublikule eesti rahvalaulu „Kui ma olin väiksekene“. Pärast tunnustatud kontserte Läänes pöördus *A. T.* kodumaale täitma oma kõrget missiooni — viia kunstlaul rahva sekka. Armastuse ja püüdlikkusega laulis ta meie kaugeimaiski kolgastes, laulis kirikuis, kitsais koolimajus ja armetuis seltsimajus, viimaseis peamiselt rahvalaule. *A. T.*, meie esimene kunstlaulja, sai rahvuslikuks laulikuks selle sõna kauneimas mõttes, äratas võrratult huvi laulukunsti vastu, külvas lauluarmastust rahvahulkadesse, tõstes samal ajal ka rahvustunnet. Meie kunstlaulu julge pioneerina, sihikindla ja teadliku rahvalaulude propageerijana ja lõppeks lauluõpetajana, kelle

35-aastase tulemusrikka töö viljana on kandunud rahva sekka palju meie uusi lootusi, omab A. T. asendamatu kohta eesti muusikaajaloos ja pälvib oma isikuga järelpõlvede siirast imetlust.

Cyrillus Kreek, Saanika kooliõpetaja poeg Ridalast Läänemaalt, siirdus pärast üldõpinguid Haapsalus Peterburi konservatooriumi, kus õppis trombooni, muusikateooriat ja kompositsiooni. Lõpetanud õpingud (1916), mobiliseeriti C. K. sõjaväkke, kust vabanenud töötas laulu- ja muusikaõpetajana Haapsalus, Rakveres, Tartus, alates aga a. 1921 töötab taas Haapsalus kuni tänaseni.

Arvukama osa C. K. loomingust moodustavad koorilaulud, peamiselt rahvaviiside ümbertöötused. Seejuures tarvitab C. K. (vastandina M. Saarele) kontrapunktilist stiili, juhtides osava meisterlikkusega laulu

teemat häälest häälele. Väga huvitavalt rakendab ta ka häälikutemängu refräänides (vrd. „Meie err“, „Sirisege, sirisege, sirbikesed“). Omapärast karget meeleolu leiame C. K. vaimulikkudes lauludes, kus ta muuseas harrastab hoopis nudset ala – vaimulikke rahvalaule. C. K. loomingus ongi esikoht vaimulikkudel lauludel, kusjuures tugevaimaks küljeks on vorm. C. K. tippsaavatiseks on vaimuliku sisuga „Requiem“ (a. 1929), mis vastuvaidlematult pretendeerib eesti parima reekviemi nimele ja mille haripunktiks on koorifüuga „HooSianna tuervas kõrges“. Elukutselise muusikapedagoogi töö kõrval on C. K. kaua aega tegelnud koorijuhina ja laulupidude üldjuhina, eriti Haapsalus, olles Läänemaa muusikaelu keskseks isikuks ja abivalmis nõuandjaks muusika alal, kuigi ta tõsine ja imukas töö on jäänud mõnelegi märkamata peamiselt just C. K. tagasihoidliku iseloomu tõttu.

P. Kousap.

Suri-muri õpilaste kirjandeist.

Näiteks kui vanemad on kõlbatud inimesed ja lapsed ei võta vanemate elu endale eeskujuks, vaid võtavad eeskuju ainult paremast ümbrusest ja korralikkudest inimestest, siis kasvavad lastest korralikud inimesed. Kui vanemad on korralikud, aga ei anna lastele tarvilikul määral kasvatust ja lapsed võtavad endile eeskujuks kõlbatute eluviisidega ja kõlbatute elukommetega inimesed, siis võivad ka korralikkude inimeste lastest kasvada kõlbatud inimesed.

(Ülesanne: lugeda ära, kuipalju on esitatud kahes lauses korduvaid sõnu!).

Vanasõnal „Hea on hiiril elada, kui pole kassi kodus“ on otsene ja kaudne tähendus. Vanasõna „Hea on hiiril elada, kui pole kassi kodus“ on tekkinud arvatavasti juba vanasti. Inimesed panid tähele, et hea on hiiril elada, kui pole kassi kodus. See ütlus kandus suust suhu, kuni omandas kindla kaju, mida nüüd ka meie tunneme. Otsene tähendus ongi, et kui kassi pole majas, siis teevad hiired väga palju pahandusi.

(Sama ülesanne, seejuures küll lihtsam, aga märksa kohutavam oma stiililt.)

Vaatleme kõigepealt suur- ja väikelinna ühtivaid jooni. Nii suur kui ka väikelinnas elavad inimesed, ka maju leidub mõlemal pool, samuti on ka tänavad ja tänavatel toimub liiklemine. Ka äri- ja tegevus on käimas. Mõlemas linnas on koole, haiglaid, kirikuid, puiesteid, parke, teatreid, vabrikuid, kinosid. Ka autosid võib näha.

(Neetud „ka“! — Ja mis ütlete järjestuse kohta: koole, haiglaid, kirikuid, puiesteid, parke, teatreid, vabrikuid, kinosid?!)

Tüdrukud (mõeldud koolitüdrukuid) peavad kandma vormikleiti, kuna poistel pole see sunduslik.

(Utoopiline soov: koolipoisid igatahes vormikleitidesse ei kästa riietuda

ja vabatahtlikult nad seda ka ei tee, välja arvatud vahest juhtumid, kui maskiballile lähevad või kui poistekooli pidudel tuleb hädaabi korras näidendeis esineda ersatskooliplikadena.)

Metsades leiavad varjupaika ja elamisvõimalusi kõik metsloomad ja linnud, kes ehitavad oma pesad puude okstele.

(Nii! Minge aga metsa ja seal näete, kuidas okstel oma pesades istuvad põdrad, metskitsed, jänessed, karud, hundid jt. metsloomad, isegi kaval reinuvader, lindudest rääkimata.)

Seal, kus kasvab okasmets, on valdavalt enamuses okaspuud, lehtmetsas aga esinevad lehtpuud.

(Kes sõandaks selle tõsiasi vastu vaielda!)

Metsast saame kõike tarvilikku.

(Kui on sul tarvis raadioaparaati, siis leiad selle metsast. Kui on tarvis telliskive, saapaviksi, hambaharja, ukselinki, elektripliiti, õpilastunnistust, kamakäkki, — neid kõiki saad metsast. Ons meil muret!)

Kes on kehaliselt hästi arenenud, ei tule toime vaimse tööga.

(Järelikult vaimse töö tegijad on kõik puruvigased, sandid ja kehaliselt kängus. Ükski kehaliselt terve isik vaimse tööga juba hakkama ei saa. Küll see vaimne töö on ikka üks imevärki töö!)

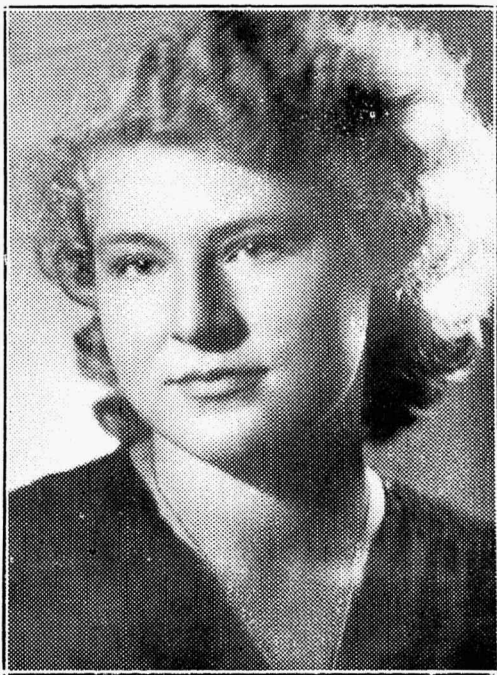
Füüsilise töö tulemusi hävitavad iga sugused looduslikud katastroofid, nagu maavärised, uputused, tulikahjud jm. Türgis näiteks läks hiljuti maavärise tagajärjel pool riiki maa alla. Kui palju füüsilise töö saadusi läks seal maa alla, kui palju ainelist kahju saadi!

(Miks kahju ei saadud, kui pool

E. V. aastapäeva stipendiaadid-laureaadid.

Helvi Roonurm.

Heljo Sepp.

Eesti Vabariigi aastapäeva aktusel 23. veebruaril kuulutati stipendiaatideks-laureaatideks õpilaste hulgast Helvi Roonurm (gümn. II klassist) ja Heljo Sepp (progümn. V klassist) järgmistel motiividel: Helvi Roonurm omab tunnustusväärset muusikaannet ja on innukalt rakendanud seda ja oma organiseerimisvõimet kooli üritustes, juhatahes edukalt õpilaskvartetti ja õpilaslaulukoore; Heljo Sepp omab pianistina erakordset annet ning muusikalisi võimeid, mistõttu on leidnud varakult tunnustust nii kodu- kui välismaal. — Mõlematele laureaatidele anti aktusel ühtlasi üle stipendiumid à 45 kr. õpetajailt ja lastevanemate-komiteelt.

riiki maa alla läks! Puges va ülekohtune arvavatavasti teise poole alla. Küll aga jäi siis ilmatu suur auk maa sisse — mõtle, poole riigi suurune auk! Turistid voolavad nüüd kindlasti Türgimaale seda suurt auku imetlema. Sellest muidugi tublisti kasu ülejäänud poolel riigil. Aga

Türgi kaart tuleb ümber trükkida — teise poole asemele must plarakas. Õpilased võivad ise oma atlasest pool Türgi riiki tindiga mustaks määrada, ega sellepärast uut atlasit maksa osta. Seinakaartidel toimub ülemustamine muidugi maateaduse õpetaja juhustate järgi ja selle valve all.)

Kooli elu.

Õpilaste edasijõudmine 1939./40. õ.a. III veerandil.

1. Keskmise edasijõudmise number paremuse järjekorras: I koht — prog. I kl.: 3,994; II k. — prog. III kl.: 3,830; III k. — prog. II kl.: 3,769; IV k. — gümn. II kl.: 3,715; V k. — reaalk. Ia kl.: 3,706; VI k. — gümn. III kl.: 3,699; VII k. — gümn. I kl.: 3,616; VIII k. — prog. V kl.: 3,614; IX k. — reaalk. IIIa kl.: 3,601; X k. — reaalk. IIa kl.: 3,590; XI k. — reaalk. Ib kl.: 3,531; XII k. — prog. IV kl.: 3,530; XIII k. — reaalk. IIB kl.: 3,472; XIV k. — reaalk. IIIB kl.: 3,349.

2. Cum laude õpilaste arv klassides: prog. I kl. 7, prog. II kl. 1, prog. III kl. 6, prog. IV kl. 1, prog. V kl. 1, reaalk. Ia kl. 4, reaalk. Ib kl. 1, reaalk. IIa kl. 2, reaalk. IIB kl. 2, reaalk. IIIB kl. 1, gümn. I kl. 1, gümn. II kl. 3; kokku 30.

Aktus Ungari rahvuspüha puhul.

16. III korraldati õpilastele aktus Ungari rahvuspüha puhul. Aktuse avasõna ütles dir. J. Adamson. Seejärele kanti ette klaverisoolo gümn. III kl. õpilase V. Lepasoni poolt. Aktusekõne pidas õpet. M. Teder, iseloomustades peamiselt ungari rahva põhi-olemust. Aktus lõppes Ungari hümniga, ette kantuna prog. IV kl. ja reaalk. IIB kl. koorilt õpet. P. Konsapi juhatusel.

J. Poska mälestusaktus.

Meie Vabariigi tähtsa poliitikategelase J. Poska 20. surmapäeva puhul toimus neljapäev, 7. märtsil tema mälestusaktus. Aktusel rääkis dir. J. Adamson rõhutatades J. Poska tähtsust Eesti avalikus elus, eriti Tartu rahu sõlmimisel.

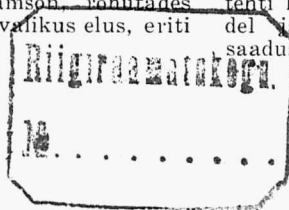
A. H. Tammsaare mälestusaktus.

Eesti parima kirjaniku A. H. Tammsaare surma puhul korraldati koolis 5. märtsil esimese tunni ajal mälestusaktus. Avasõna ütles dir. J. Adamson, mille järele õp. pr. E. Toomse pidas kõne, selgitades A. H. Tammsaare tähtsust eesti kirjandikuna ja rahva suurt kaotust temaga. Õpil. E. Tammet (gümn. II kl.) ja H. Pullerits (rk. IIB kl.) ütlesid järelhüüdeid värsside näol A. H. Tammsaarele (Ivar Paulsoni „Veel kaua“ ja Enn Uiho „Nagu kündja“). Hilja Ploom (gümn. III kl.) luges katkendi Tammsaare romanist „Tõde ja õigus“. Chopin'i etüüdiga esines klaveril L. Kallak (gümn. III kl.). Aktus lõppes insp. S. Pruu-deni sõnavõtuga.

Kooli talvepäev.

Nagu juba traditsiooniks on saanud korraldada igal aastal kogu õpilaskonnale talvepäev, nii ka sel aastal ei jäänud see teostamata, kuigi külmad ilmad kaua takistasid selle oodatud päeva saabumist.

Talvepäev oli 6. märtsil. Tartust sõideti välja Elva kell 8.40 kõigiti rõõmsas ja ülevas meeleolus. Vapramäel lahkusid rongilt suusatajad, et jätkata suuskadel teed Elva. Peedult lahkusid matkajad ja Elvas tulid rongilt maha kelgutajad. Elva algkooli hoones pakkusid lugupeetavad lastevanemad talvepäevlastele võileibu ja teed. Kogu Elvas oleku aja rõkkas kelgumägi tujuküllaste kelgutajate hüüdeist, samuti kubisesid Elva metsad ja mäekallakud nobedaist suusatajaist ja matkajaist. Elvas tehti ka ohtralt saanisõitu talumeeste rege-del ja käidi maitsmas Elva kondiitrite saadusi.

Kell 1/25 sõideti Elvast välja ja umbes tunni aja järele jõudsid Tartu väsinud, kuid siiski rahuldunud ja rõõmsad matkatüdrukud.

Nendele õpilastele, kes Elva ei sõitnud, korraldati lühemad matkad Tartu ümbrusse. Osa õpilasi kelgutas Tähtvere mäel ja teine osa uisutas algkooli uisuteel Narva tänavas.

Klassihommik.

14. III esines prog. III klass. Klassi koori poolt kanti ette kaks laulu: „Pulmarass“ ja „Marsilaul“. Klaveril esitati Chopin'i „Polonaise a-dur“ õpilaste Karin Juha i ja Inge Saaremaa poolt.

Lastevanemate-komitee pidu.

peeti laup., 2. märtsil kooli ruumes järgm. kavaga:

1. Vahtijad . . . . . A. Läte.
2. Valss . . . . . Joh. Strauss.
Mandoliinide-orkester õpet. P. Konsapi juhatusel.
3. Tule, kevade . . . . . A. Läte,
4. Mu õnn . . . . . A. Läte.
Güm. kahekordne kvartett õpilase H. Roonurme (güm. II kl.) juhatusel.
5. Kutse tantsule . . . . . Weber.
Klaveril õpil. R. Tamm (prog. IV kl.).
6. Tähtede valss.
7. Rahvatantse.
Progüm. II kl. õpilased õpet. P. Roove juhatusel.
8. Kelle kohus . . . . F. Reuteri näidend.
(Osalised hr. A. Soni, pr. S. Sass, pr. L. Soni, hr. A. Nagel, hr. A. Navi, hr. K. Ird, pr. H. Paas.)
9. Tants.

E. V. XXII aastapäeva aktus koolis 23. II 1940.

1. Avasõna . . . . . dir. J. Adamson.
2. a) Laul rõõmule . . . . . A. Läte.
b) Õõtsuv meri . . . . . R. Tobias.
Esitas güm. koor õpet. P. Konsapi juhatusel.

3. Kõne . . . . . õpet. L. Mihhels.
4. a) Kellad . . . . . H. Eller.
b) Muusikaline hetk . . . . . H. Eller.
Esitas klaveril prog. V kl. õpilane Heljo Sepp.
5. Stipendiumide teatamine. dir. J. Adamson
6. Lõppsõna . . . . . dir. J. Adamson
7. Hümn.

Eesti Vabariigi XXII aastapäeva rahvaaktus Tartu II Gümnaasiumis 24. II. kl. 5 p. l.

1. Avamäng.
II diviisi orkester J. Kuru juhatusel.
2. Mandoliinide-orkester:
a) Oh kallis, kaunis Põhjala. A. Läte.
b) Largo . . . . . R. Tobias
d) Vahtijad . . . . . A. Läte.
Kooli mandoliinide-orkester õpetaja P. Konsapi juhatusel
3. Avasõna . . . . . dir. J. Adamson.
4. Orkestrimäng.
II diviisi orkester J. Kuru juhatusel.
5. Koorilaule:
a) Kalevite laul . . . . . J. Simm.
b) Me armastame seda maad . . . . . J. Läänist.
d) Mu armas isamaa . . . . . K. Tüرنpu.
Peetri meeskoor V. Hirvesoo juhatusel.
6. Kõne . . . . . K. Pähk.
7. Koorilaule:
a) Noorte laul . . . . . J. Jürme.
b) Puri . . . . . A. Läte.
d) Löbusõit . . . . . R. Päts.
Kooli laulukoor õpet. P. Konsapi juhatusel.
8. Rahvatantse.
Õpilaste rühm õpet. P. Roove juhatusel.
9. Ilulugemine . . . . . „Vanemuise“ näitleja Vold. Ader.
10. Klaverisoolo . . . . . Kõrg. Muusikakooli õpil. Alli Tauts.
11. Viiulisoolo . . . . . Kõrg. Muusikakooli õpil. A. Kohv.
12. Laulusoolo . . . . . Kõrg. Muusikakooli õpil. R. Alari.
13. Lõppsõna . . . . . insp. S. Pruuden.
Aktus lõppes hümniga.